

Kommunale variationer i udgifter til botilbud

9. februar 2023

Udgifterne til voksenområdet er steget med 2,4 mia. kr. fra 2018 til 2021. Udgiftsstigningen kan overvejende henføres til stigende udgifter til botilbud og botilbudslignende tilbud, jf. *Bilag 2 - Notat om udgiftsudvikling på voksenområdet 2018-2021*.

Formålet med denne analyse er at undersøge, hvorvidt man i alle kommuner ser stigende udgifter til botilbudsområdet. Analysen er en del af tema 1 – *vi skal vide, hvad driver udviklingen i udgifterne og borgernes indsatser*.

Hovedkonklusionerne er:

- På landsplan var de gennemsnitlige udgifter til botilbud 5.900 kr. pr. indbygger i alderen 18-64 år i 2021. Der er en betydelig variation i udgifterne mellem kommunerne, fra omkring 4.000 kr. pr. indbygger til i størrelsesordenen 8-10.000 kr. pr. indbygger.
- Der er en tendens til, at udgiftsniveauet er højest i kommuner på Vest- og Sydsjælland samt Vest- og Nordjylland og lavest omkring København og i dele af Østjylland.
- Der er en forventelig sammenhæng mellem antal borgere visiteret til botilbud og kommunernes udgifter.
- I 78 kommuner stiger de absolutte udgifter til botilbud, mens udgifterne falder i 19 kommuner (Læsø udeladt). Det skal dog nævnes, at stigningen eller faldet i udgifterne i mange kommuner er begrænset.
- Der er en tendens til, at den procentvise udvikling i udgifterne til botilbud er størst i kommuner på Vest- og Sydsjælland, på Lolland Falster og i dele af Vest- og Østjylland. I Københavns Kommune og i en del kommuner omkring og nord for København er udgifterne enten faldende eller relativt svagt stigende.
- Udgiftsudviklingen er meget forskellig for landets største kommuner. I Københavns Kommune er udgifterne til botilbudsområdet konstante, mens de stiger med 182 mio. kr. (19 pct.) i Aarhus Kommune.
- Der er vis sammenhæng mellem udviklingen i antal beboere på botilbud og udviklingen i kommunernes udgifter fra 2018 til 2021. Sammenhængen er dog langt fra klar og entydig og København falder eksempelvis markant udenfor.
- I alle regioner er der en overvægt af kommuner med stigende udgifter, men samtidigt også kommuner, hvor udgifterne er uændrede eller faldende.
- Der er ingen umiddelbar sammenhæng mellem kommunestørrelse og den procentvise udvikling i udgifterne til botilbud.
- Der er ingen umiddelbar sammenhæng mellem hvor mange kommunale pladser til botilbud, der er i kommunen, og den procentvise udgiftsstigning kommunen oplever.

Udgifter til botilbud

Notatet er baseret på kommunernes regnskaber og omhandler udgifter til botilbud. Botilbud omfatter her botilbud til henholdsvis midlertidige og længerevarende ophold samt botilbudslignende tilbud.

Der vises i notatet forskellige kommunefordelinger. Det skal i den forbindelse understreges, at man skal være varsom med at tolke på enkeltkommuner. De relative ændringer for små kommuner kan være store. I nogle opgørelser er enkelte kommuner udeladt, idet de adskiller sig betydeligt fra de andre kommuner. Bilag A uddyber opgørelsesmetoden.

Den overordnede udgiftsudvikling er tidligere belyst i *Bilag 2 – Udgiftsudvikling på voksenområdet 2018-2021*. Udgifterne til botilbud på landsplan er steget med 1,7 mia. fra 2018 til 2021, svarende til en stigning på 9 pct. Den gennemsnitlige udgift til botilbud pr. indbygger i alderen 18-64 år er 5.900 kr. i 2021, jf. tabel 1.

Tabel 1

Udgifter til botilbud på landsplan i alt og pr. indbygger, 2018 og 2021

	2018	2021	Udvikling fra 2018 til 2021	
	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Pct.
Udgifter	19.044	20.734	1.689	8,9
	1.000 Kr.	1.000 Kr.	1.000 Kr.	Pct.
Udgifter pr. indbygger	5,4	5,9	0,5	8,5

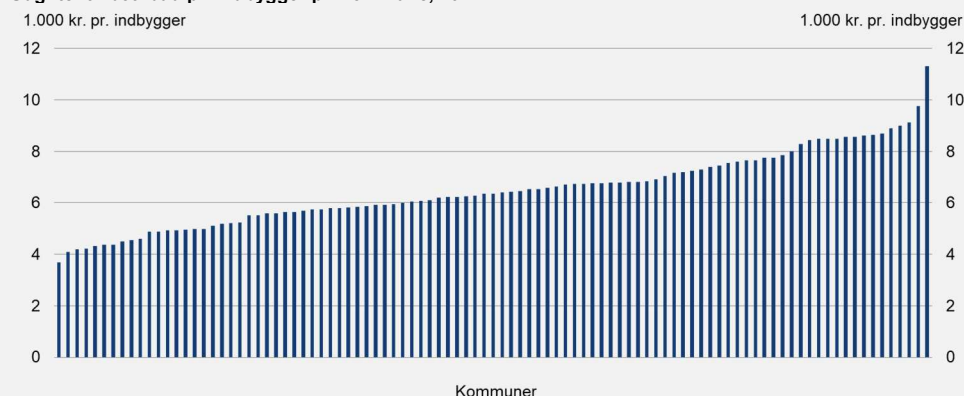
Anm.: 2022-pl. Indbyggertallet opgjort som 18-64-årige. Se boks 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Der er en betydelig variation i udgifterne mellem kommunerne fra omkring 4.000 kr. pr. indbygger til i størrelsesordenen 8-10.000 kr. pr. indbygger, jf. figur 1.

Figur 1

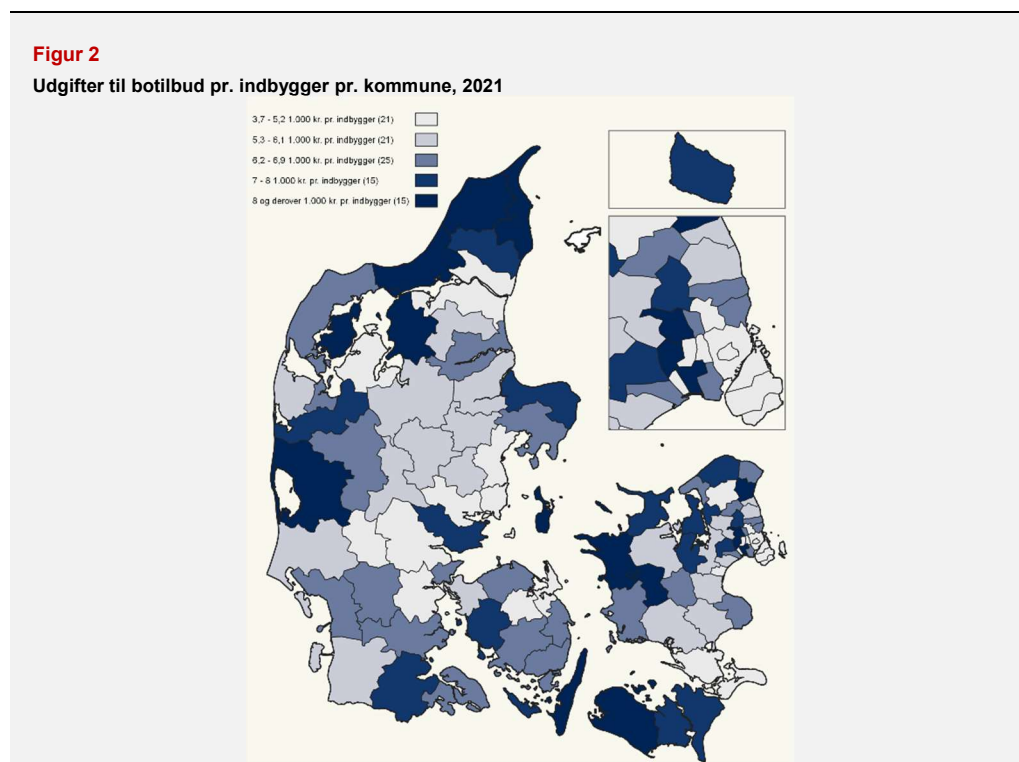
Udgifter til botilbud pr. indbygger pr. kommune, 2021



Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode. Indbyggertallet opgjort som 18-64-årige. Læsø udeladt, da udgift pr. indbygger er en outlier ift. øvrige kommuner. Det skal formentligt ses i lyset af kommunens størrelse. Kommunen med den tydeligt højeste udgift pr. indbygger er Lolland kommune.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

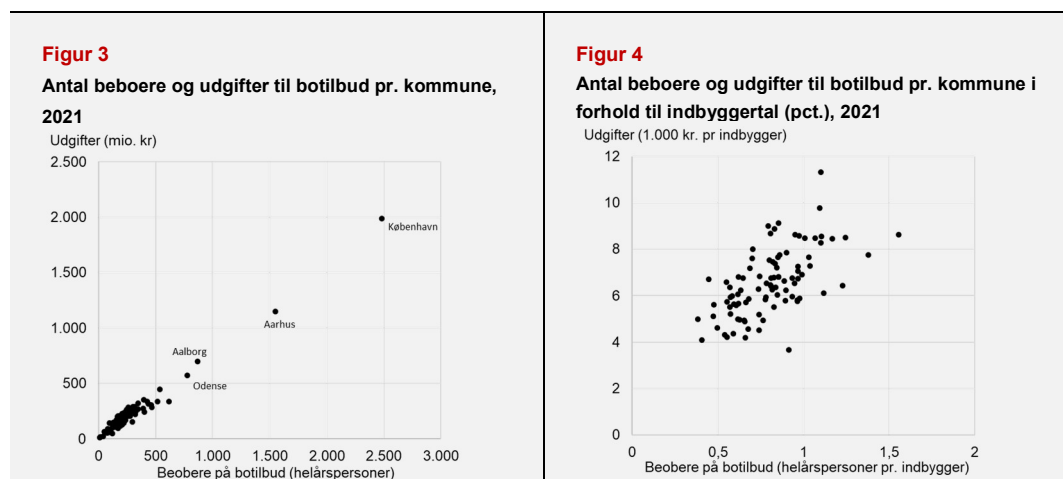
Der er en tendens til, at udgiftsniveauet er størst i kommuner på Vest- og Sydsjælland samt Vest- og Nordjylland og lavest omkring København og i dele af Østjylland, jf. figur 2.



Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode. Indbyggertallet opgjort som 18-64-årige. Læsø udeladt.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Der er en forventelig sammenhæng mellem antallet af beboere på botilbud og kommunernes udgifter til botilbud. Jo flere borgere, der er visiteret til botilbud, jo højere udgifter. Opgør man antallet af beboere og udgifter i forhold til kommunernes indbyggertal ser man også en sammenhæng, jf. 3 og 4.

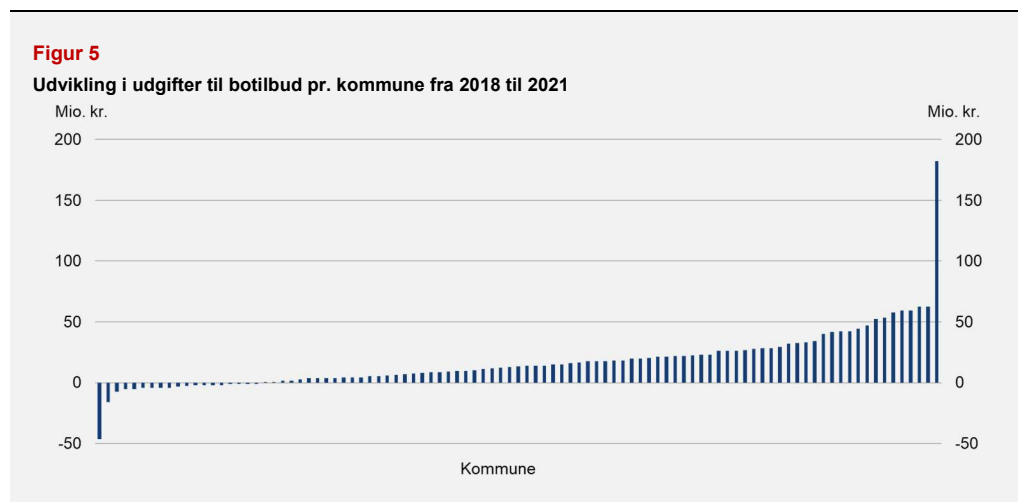


Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode. Indbyggertallet er opgjort som 18-64-årige. Læsø udeladt. Korrelation i figur 3 er 0,9. Udelader man de fire største kommuner i figur 3 er korrelation 0,9. Korrelation i figur 4 er 0,6.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Udgiftsudvikling i perioden 2018-2021

De fleste kommuner, men ikke alle, oplever stigende udgifter til botilbud. I 78 kommuner stiger de absolutte udgifter til botilbud, mens udgifterne falder i 19 kommuner (Læsø udeladt), jf. figur 5.

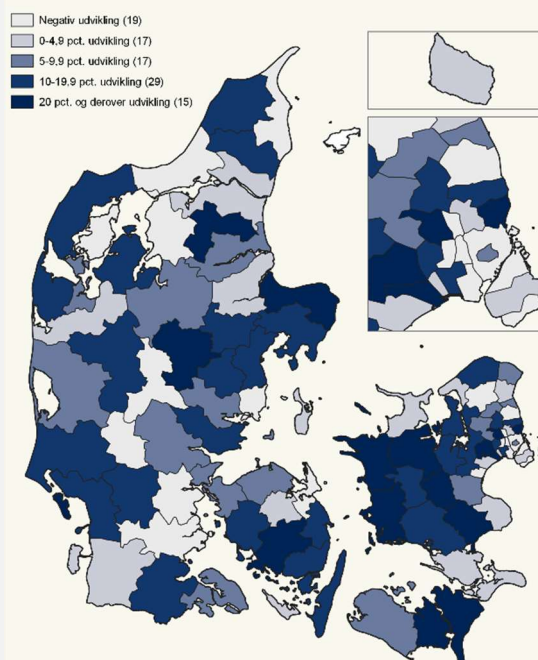


Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode. Indbyggertallet opgjort som 18-64-årige. Læsø udeladt.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Kommunen med den tydeligt største udgiftsvækst i figur 5 ovenfor er Aarhus Kommune. Opgørelsen i figur 5 ovenfor viser også, at der er en del kommuner, hvor den absolutte udvikling er tæt på 0. I 32 kommuner er den procentvise udvikling i udgifterne til botilbud mellem -5 pct. og 5 pct. (ikke vist i figur).

Der er en vis tendens til, at den procentvise stigning i udgifter til botilbud er størst i kommuner på Vest- og Sydsjælland, på Lolland Falster og i dele af Vest- og Østjylland. I Københavns Kommune og i en del kommuner omkring og nord for København er udgifterne enten faldende eller relativt svagt stigende. Men der er undtagelser, idet der også er kommuner omkring København, der oplever stigende udgifter, eksempelvis Ballerup, Gentofte og Lyngby-Taarbæk kommune, if. figur 6.

Figur 6**Udvikling i udgifter til botilbud pr. kommune fra 2018 til 2021**

Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode. Læsø udeladt.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Udgiftsudviklingen er meget forskellig for landets største kommuner. I Københavns Kommune er udgifterne til botilbudsområdet konstante, mens de stiger med 182 mio. kr. (19 pct.) i Aarhus Kommune, jf. tabel 2.

Tabel 2**Udgifter til botilbud for de fem største kommuner og udvikling fra 2018 og 2021**

	Udgifter		Udgifter pr. indbygger		
	2018	2021	Udvikling 2018-2021		Udvikling 2018-2021
	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Pct.	Pct.
København	1.987	1.986	-1	0	-4
Odense	551	575	23	4	3
Esbjerg	387	446	59	15	18
Aarhus	967	1.150	182	19	15
Aalborg	686	700	14	2	-1

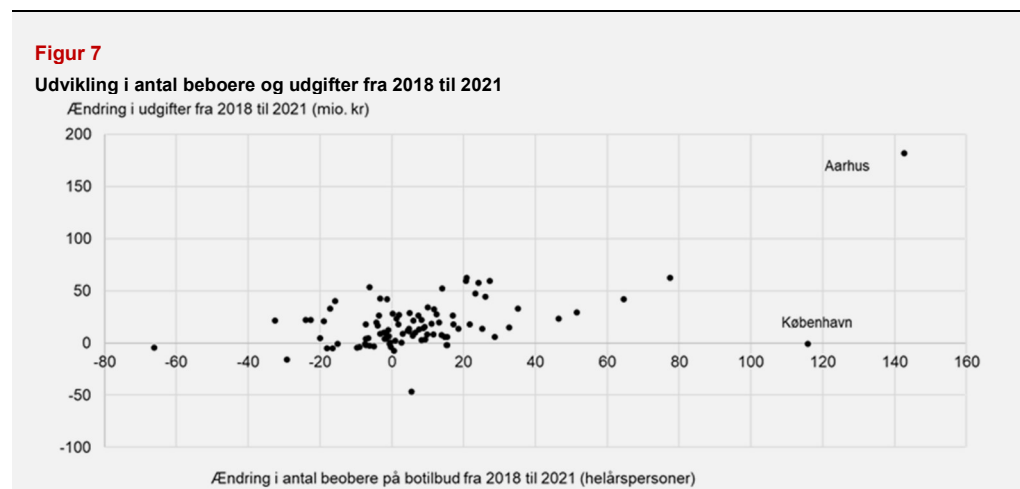
Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode. Indbyggertallet opgjort som 18-64-årige.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

KL har kontaktet København og Aarhus kommune, der bekræfter at regnskabstallene er korrekte.

Der er en vis sammenhæng mellem udviklingen i antal beboere på botilbud og udviklingen i kommunernes udgifter. Sammenhængen er dog langt fra klar og entydig. Der er kommuner med varierende udgiftsudvikling selvom ændringen i antal beboere er den samme. København falder også markant uden for sammenhængen, idet

antallet af beboere stiger, mens udgifterne er stort set uændrede fra 2018 til 2021, jf. figur 7.

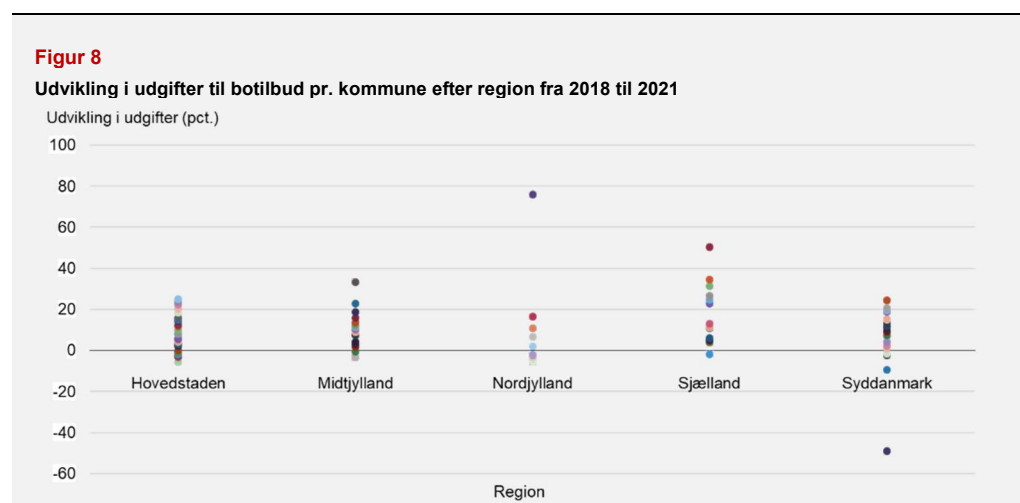


Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode. Læsø udeladt. Korrelation er 0,6. Korrelation er 0,3 ekskl. Aarhus.
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Demografiske mønstre

Der er inden for alle fem regioner en stor variation i den procentvise udgiftsudvikling. Det skal dog bemærkes, at den procentvise udvikling i nogle kommuner kan være stor, da en tilgang eller afgang af et mindre antal borgere kan have stor betydning, særligt for mindre kommuner, da indsatserne er dyre. Herudover er der enkelte kommuner, der må betragtes som tydelige outliers, jf. også nedenfor.

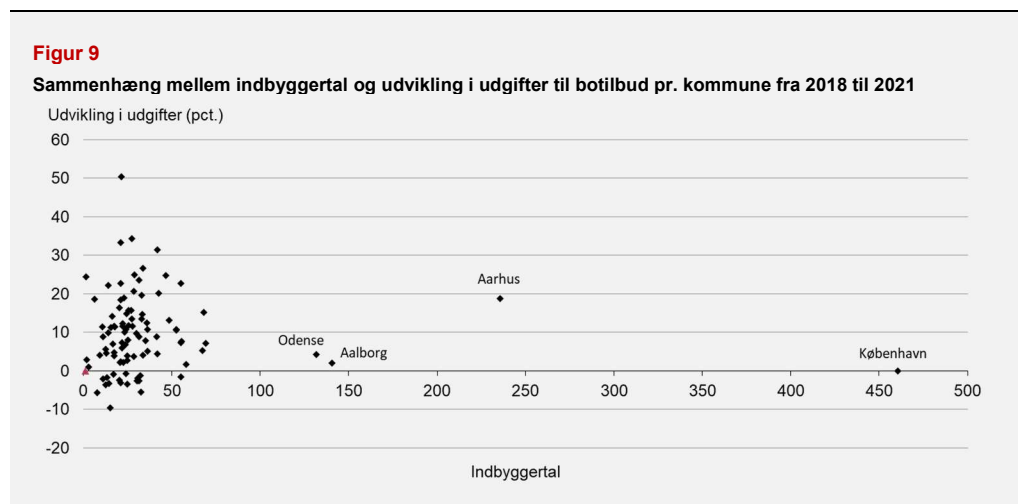
Det overordnede billede er, at der i alle regioner er en overvægt af kommuner med stigende udgifter, men samtidigt også kommuner, hvor udgifterne ikke stiger, jf. figur 8.



Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode.
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

De to kommuner i figur 8 ovenfor, der adskiller sig tydeligt fra de øvrige kommuner er hhv. Rebild Kommune i Region Nordjylland og Kerteminde Kommune i Region Syddanmark. I figurene i resten af afsnittet er de to kommuner udeladt.

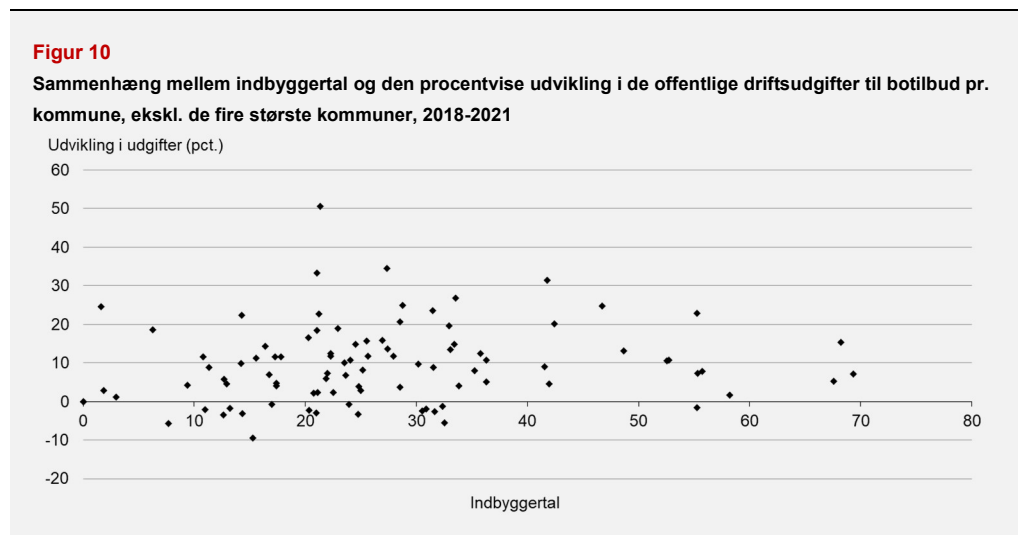
Der er ingen umiddelbar sammenhæng mellem kommunestørrelse og den procentvise udvikling i udgifterne til botilbud, jf. figur 9.



Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode. Befolkning opgjort som 18-64-årige ultimo 2021. Korrelationen er 0,0. Læsø, Kerteminde og Rebild kommuner er udeladt

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

De fire store kommuner i ovenstående figur 9 kan gøre det vanskeligt at se på sammenhængen for det store flertal af øvrige kommuner, idet de store kommuners indbyggertal gør, at de øvrige kommuner er ”presset sammen” til venstre i figuren, da de alle har et betydeligt lavere indbyggertal. Udelader man de fire største kommuner undgår man denne ”sammenpresning” og man kan bedre se situationen i de øvrige kommuner. Uden København, Aarhus, Aalborg og Odense ser man tilsvarende, at der ikke er en klar sammenhæng mellem indbyggertal og den procentvise udvikling i udgifterne, jf. figur 10.

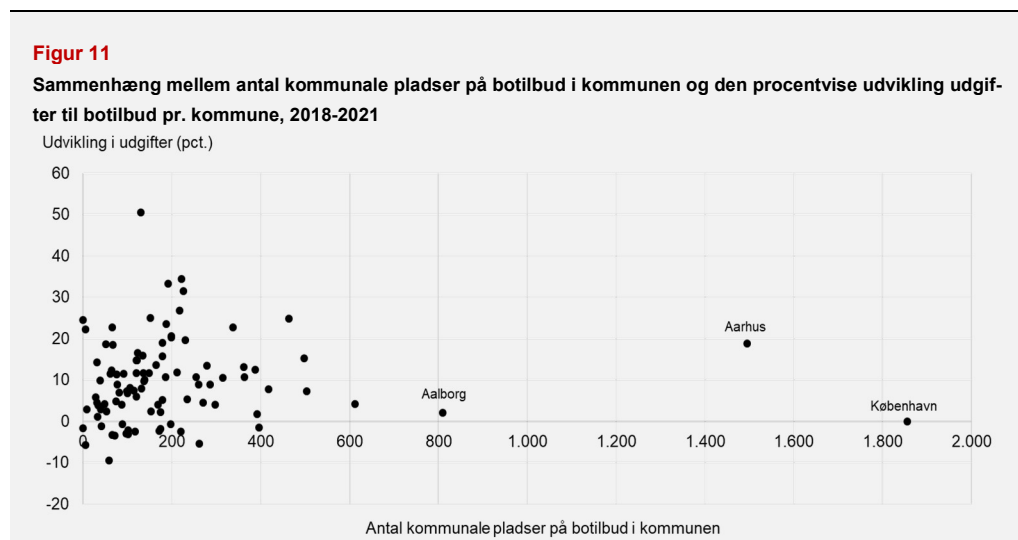


Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode. Befolkning opgjort som 18-64-årige ultimo 2021. Korrelationen er 0,1. Læsø, Kerteminde, Rebild, København, Aarhus, Aalborg og Odense kommuner er udeladt.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Der er ingen umiddelbar sammenhæng mellem hvor mange kommunale pladser til botilbud, der er i kommunen og den procentvise udgiftsstigning i kommunen. Den

samlede kapacitet i kommunens egne tilbud ser således ikke ud til at have betydning for udviklingen i kommunens udgifter, jf. figur 11.



Anm.: 2022-pl. Se boks 1 for opgørelsesmetode. Antal pladser er opgjort som pladser, der er godkendt til botilbud på Tilbudsportalen pr. 31/12 2021. Opgørelsen af kommunale pladser på botilbud i kommunen er baseret på afdelingernes beliggenhedskommune. Kommunale pladser er afgrænset på baggrund af botilbuddenes ejerform. Der er visse forbehold forbundet med opgørelsen, da botilbuddet kan ligge i en anden kommune end den kommune, der ejer botilbuddet. Hvis dette er tilfældet vil antallet af kommunale pladser på botilbud i kommunen ikke nødvendigvis være det samme som antallet af pladser på kommunens egne tilbud. Korrelationen er 0.1. Læsø, Kerteminde og Rebild er udeladt.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata og data fra Tilbudsportalen.

Bilag A Opgørelse af udgifter til botilbud

Boks 1 uddyber opgørelsen af udgifter til botilbud.

Boks 1

Opgørelse af udgifter til botilbud

De samlede udgifter til botilbud er opgjort som de offentlige nettodriftsudgifter til botilbud. Udgifterne er opgjort som de offentlige nettodriftsudgifter uden statsrefusion (dvs. dranst 1 uden dranst 2) ekskl. tjenestemandspensioner (art 5.1). Der er ikke korrigeret for meropgaver som følge af DUT.

Botilbud er afgrænset som botilbud til midlertidige ophold efter servicelovens § 107, botilbud til længerevarende ophold efter servicelovens § 108 og botilbudslignende tilbud (omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn). Udgifterne til disse botilbud er opgjort som funktionerne 5.38.50-5.38.52 i de kommunale regnskaber.

Der er i anmærkninger til figurer, hvor der vises sammenhænge mellem to variable, angivet korrelationer. Man skal være varsom med tolkningen af korrelationer, da de er følsomme overfor outliers. En outlier er i denne forbindelse kommuner, der adskiller sig fra de øvrige kommuner. Herudover fanger korrelationer kun en evt. lineær sammenhæng. Hvor der er tydelige outliers fremgår det flere steder af anmærkning, hvad korrelationen er uden disse.